

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**EMPIRIČNA ANALIZA ODPUSTA OBVEZNOSTI V OSEBNEM
STEČAJU**

Ljubljana, oktober 2016

NINA ROBAR

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Nina Robar, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Empirična analiza odpusta obveznosti v osebnem stečaju, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem doc. dr. Jako Cepcem.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 STEČAJNI POSTOPEK.....	2
1.1 Začetek postopka osebnega stečaja	2
1.2 Pravne posledice začetka stečajnega postopka za stečajnega dolžnika	4
1.3 Stečaji, ki pomenijo kaznivo dejanje	4
1.4 Stečajna masa	5
1.5 Končanje stečajnega postopka	6
2 ODPUST OBVEZNOSTI V POSTOPKU OSEBNEGA STEČAJA	7
2.1 Namen in cilj odpusta obveznosti	7
2.2 Ovire za odpust obveznosti	8
2.3 Naloge dolžnika med preizkusnim obdobjem.....	9
2.4 Naloge stečajnega upravitelja v času preizkusnega obdobja	9
2.5 Pravni učinki odpusta obveznosti.....	9
2.6 Novela zakona o odpustu obveznosti.....	10
3 EMPIRIČNA ANALIZA	11
3.1 Stečajni dolžniki.....	12
3.2 Razlogi za začetek osebnega stečaja	14
3.3 Razlogi za ustavitev postopka odpusta obveznosti	15
3.4 Prijavljene terjatve v opazovanem vzorcu	17
3.5 Določena preizkusna doba v stečajnem postopku.....	20
3.6 Trajanje in končanje osebnega stečajnega postopka	23
SKLEP	24
LITERATURA IN VIRI	26

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število postopkov osebnega stečaja glede na predlagatelja postopka med letom 2013 in 2016	12
Tabela 2: Starost opazovanih dolžnikov v analiziranem vzorcu	12
Tabela 3: Povprečna starost dolžnikov med letom 2009 in 2015.....	13
Tabela 4: Statusi dolžnikov med letom 2009 in 2015 v opazovanem vzorcu (v %).....	14
Tabela 5: Razlogi za začetek osebnega stečaja med letom 2009 in 2015 (v %)	14
Tabela 6: Število upnikov glede na razlog insolventnosti.....	18
Tabela 7: Višina priznanih terjatev glede na razlog začetka postopka osebnega stečaja (v EUR)	18
Tabela 8: Trajanje preizkusnega obdobja glede na razlog začetka stečaja (v letih).....	21
Tabela 9: Trajanje preizkusnega obdobja glede na starost stečajnih dolžnikov (v letih)....	21
Tabela 10: Trajanje preizkusnega obdobja glede na status stečajnih dolžnikov (v letih) ...	22

Tabela 11: Povprečno trajanje preizkusnega obdobja med letom 2009 in 2015.....	22
Tabela 12: Trajanje glavnega postopka osebnega stečaja med letom 2014 in 2016.....	23
Tabela 13: Načini končanja postopka osebnega stečaja med letom 2013 in 2016	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Število dolžnikov glede na status v opazovanem vzorcu.....	13
Slika 2: Število sklepov o ustavitvi postopka odpusta obveznosti in zavrnitvi odpusta obveznosti po razlogih za izdajo sklepa o ustavitvi postopka in zavrnitvi odpusta obveznosti med 1. 1. 2011 in 31. 12. 2015.....	16
Slika 3: Število upnikov glede na vrsto skupine, ki so prijavili terjatve v postopek osebnega stečaja	19

UVOD

Razmerja med upniki in dolžniki krojijo zasebno pravo že od časa, ko se je človek organiziral v večje skupine. Poplačilo dolga je bilo nekaj samoumevnega, neizpolnitev obveznosti oziroma obljube pa velik greh. Okrog dolžnika, ki ni izpolnjeval obveznosti se je tako pojavil soj nezaupanja, včasih celo prezir. Sčasoma in z novejšimi teorijami pa je človek postal pasivni objekt, kateremu dogodki, ki so nepredvidljivi in jih ni mogoče nadzorovati krojijo usodo, tako uspehe kot tudi neuspehe. Insolventen dolžnik je tako postal oseba, ki je potrebna pomoči, saj dogodke, ki so ga pripeljali do plačilne nesposobnosti sam ni zmožen predvideti. Upniki so morali sprejeti tveganje, da morda ne bodo prejeli poplačila. Dolžnikovi poslovni neuspehi so se začeli obravnavati z razumevanjem in pomilovanjem. Najprej je bil ukinjen zapor »zaradi dolgov«, priznali in uvedli so kapitalske družbe v pravne sisteme, urejen je bil sistem jamstev terjatev, ki upnikom preprečujejo zlorabe, omejena je bila možnost sklepanja dogovorov z višjimi obrestnimi merami. Kasneje so uvedli še sisteme garancije v okviru izvršilnih postopkov ter dolžnikom omogočili »prisilno« se »poravnati«, namesto da bi spregledali pravne osebe, so spregledali dolžnikove zlorabe pravnih oseb. Na koncu pa omogočili še odpust dolga fizičnim osebam.

Seveda se nihče noče vrniti v srednji vek zaporov in sramotilnih stebrov. Potrebno je omogočiti poštenemu in vestnemu dolžniku, da se rehabilitira in ponovno poskuša nekaj ustvariti, kar je v interesu tako upnikov kot tudi države.

Narava človeka je znana in je njegova domiselnost praktično neskončna. Treba je dolžnikom omogočiti rehabilitacijo, vendar je potrebno tudi preprečiti morebitne zlorabe, ki omogočajo odpust dolga. Tako je treba nepoštenim in nedobrovnim dolžnikom onemogočiti reševanje obveznosti na preprost način in jih učinkovito sankcionirati (Varanelli, 2007, str. 6-7).

Zaradi velike želje po boljšem življenjskem standardu in nepoučenosti je veliko ljudi potisnjenih v past prekomernega zadolževanja. Posamezniki se odločajo za različne načine kreditiranja in najemanja kreditov, medtem pa cene in obresti neopazno rastejo. Glede na analiziran vzorec v zaključni nalogi, so na udaru predvsem posamezniki z nižjimi osebnimi dohodki, ki postajajo nezmožni usklajevanja prihodkov z odhodki.

Na nastanek insolventnosti lahko seveda vplivajo tudi drugi dogodki, na katere pa posamezniki nimajo vpliva npr. nesreče, smrt, itd.. Leta 2008 je tudi svetovna gospodarska kriza začela povzročati marsikatero težavo v Sloveniji. Posamezniki so lahko to občutili, kot vse večjo nezaposlenost. Po podatkih Eurostata se je brezposelnost v Sloveniji od decembra 2008, ko je ta znašala 4,3%, do aprila leta 2013 povečala na kar 10,9%. Od aprila leta 2013 pa se je ta začela postopoma zmanjševati, saj je bila marca leta 2016 8,1%.

Država je tako zaznala problematiko zadolževanja in jo začela reševati z zakonodajo, ki ureja postopke insolventnosti. S 1. oktobrom leta 2008 je bil v pravi sistem uveden osebni stečaj, kot eden izmed načinov reševanja prezadolženosti posameznikov. Postopek osebnega stečaja naj bi prezadolženemu dolžniku, ki se je znašel v takšni situaciji ponudil nov začetek. Vse večkrat pa se upniki prezadolženih posameznikov sprašujejo, ali so se stečajni dolžniki v takem položaju res znašli po spletu dogodkov na katere niso imeli vpliva, ali pa so ta zakon zgolj zlorabili, ker niso sposobni presoditi svojih finančnih zmožnosti.

V zaključni strokovni nalogi bom v prvem delu predstavila Zakon o finančnem poslovanju, prisilni poravnavi in postopkih zaradi insolventnosti (Ur.l. RS, št. 13/2014 v nadaljevanju ZFPPIPP). Tako bom na kratko opisala osebni stečajni postopek od samega začetka, pravnih posledic za stečajnega dolžnika, stečajno maso, končanje osebnega stečajnega postopka. V empiričnem delu naloge bom predstavila rezultate analize izbranega vzorca 148 naključno izbranih dolžnikov, ki jim je bil izdan sklep o odpustu obveznosti med januarjem 2009 in septembrom 2015.

Namen zaključne naloge je, ugotoviti na podlagi česa se sodišča odločajo za določitev dolžine preizkusnega obdobja. Zanimalo me je, ali upoštevajo razloge, ki jih dolžniki navedejo kot razlog insolventnosti, ali pa upoštevajo lastnosti dolžnika, oz. višino in lastnosti terjatev, ki jih upniki prijavijo v stečajno maso. Želela sem tudi ugotoviti, ali sodišča prepoznajo aktivno oz. pasivno prezadolženost stečajnih dolžnikov, ko se odločajo o odpustu obveznosti.

1 STEČAJNI POSTOPEK

»Stečajni postopek je oblika prenehanja prezadolženega dolžnika na način, da se v okviru postopka, ki ga operativno vodi stečajni upravitelj ob nadzoru s strani sodišča, unovči celotne premoženje stečajnega dolžnika, ter iz nje izoblikuje stečajna masa. Iz slednje se po pravilih in v vrstnem redu, kot ga določa zakonodaja, poplačajo upniki prezadolženega dolžnika. Njegovo bistvo je v enakopravnem obravnavanju vseh upnikov in zagotovitvi čim boljših pogojev za čim večje poplačilo upnikov, ureja pa ureja Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIP).« (Stečajni postopek, 2016).

1.1 Začetek postopka osebnega stečaja

Postopek osebnega stečaja lahko predlaga dolžnik sam ali upniki, ki dokažejo svojo terjatev do posameznika, proti kateremu želijo vložiti predlog za začetek postopka, oziroma izkažejo, da je od roka plačila te terjatve preteklo že več kot dva meseca. (Pakiž, 2016).

Predlog za začetek postopka osebnega stečaja se lahko vloži proti (ZFPPIPP, 381. člen):

1. »fizični osebi, ki ima stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji;
2. potrošniku, ki nima niti stalnega niti začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, če v Republiki Sloveniji prejema plačo ali druge stalne prejemke ali če je njegovo premoženje v Republiki Sloveniji;
3. podjetniku ali zasebniku, ki nima niti stalnega niti začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, če ima sedež v Republiki Sloveniji.«

Stečajni postopek je razdeljen na dva dela, predhodni postopek in glavni postopek. V predhodnem postopku sodišče preizkusi, ali obstajajo pogoji za začetek stečaja, torej predvsem ali je dolžnik insolventen. Če predlog za začetek stečajnega postopka vloži dolžnik sam, se šteje, da je ta pogoj izpolnjen (Štravs, 2009, str. 8). Dolžnik mora še v fazi predhodnega postopka dati poročilo o stanju svojega premoženja, katerega mora overiti tudi pri notarju.

Glavni postopek se začne s sklepom, s katerim sodišče odloči o začetku postopka zaradi insolventnosti (ZFPPIPP, 49. člen). Sodišče izda oklic in sklep o začetku stečajnega postopka, ki se objavita na javnih spletnih straneh Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES).

Za začetek stečajnega postopka dolžniku od uveljavitve novele zakona ZFPPIPP-F (sprejet 27. novembra 2013), ni več potrebno plačati predujma. Dolžnik, ki sam predlaga postopek osebnega stečaja je oproščen plačila sodne takse (tarifna št. 5.1.) na podlagi Zakona o sodnih taksah. Tako je za dolžnika postopek osebnega stečaja s sprejetjem novele postal brezplačen.

Aljoša Markovič, v članku Komu služijo »brezplačni stečaji« ugotavlja, da je bila ta sprememba katastrofalna za proračun sodišč. Meni, da je ureditev »brezplačnih stečajev« v postopku osebnega stečaja nesmiselna najmanj v primerih, ko odpusta obveznosti ni, in upniki ne pridejo do poplačila. V teh primerih državnemu proračunu nastanejo zgolj nepotrebni stroški. Zato naj bi bil veliko bolj smiseln sistem, ki je veljal pred uveljavitvijo ZFPPIPP-E. Če je bil posameznik v tako hudi socialni stiski, da ni mogel plačati predujma za plačilo začetnih stroškov stečajnega postopka (ti znašajo 1.944 evra), je smel zaprositi za brezplačno pravno pomoč. Upošteva tudi dejstvo, da predlog za uvedbo stečajnega postopka zdaj brezplačno vlagajo osebe, ki do odpusta obveznosti niso upravičene (mnoge od njih, ker zaradi svojih ravnanj oškodovale svoje upnike), da sprememba koristi tistim, ki so do odpusta upravičeni le v tem, da se njihov postopek pospeši za največ tri mesece. Markovič ugotavlja, da »brezplačni stečaji« ne služijo nikomur, razen osebam, ki stečajni postopek izrabljajo za namene, ki jim ni namenjen. Zato meni, da je ta sprememba navzven zelo prijazna in za nekatere dolžnike dobrodošla sprememba, ki pa ima prikrite

katastrofalne posledice za proračun sodišč in ki skoraj v ničemer ne sledi temeljnemu smislu stečajnih postopkov (Markovič, 2014; str. 6-8).

1.2 Pravne posledice začetka stečajnega postopka za stečajnega dolžnika

Pravne posledice začetka stečajnega postopka nastanejo z dnem objavljenega oklica o začetku stečajnega postopka. Z začetkom stečajnega postopka prenehajo pooblastila dolžnikovih zastopnikov, prokuristov in drugih pooblaščenecv za zastopanje dolžnika in pooblastila posloводства dolžnika za vodenje njegovih poslov. Z začetkom stečajnega postopka upravitelj pridobi pooblastila za zastopanje stečajnega dolžnika in vodenje njegovih poslov. Stečajni upravitelj mora najpozneje naslednji delovni dan po začetku stečajnega postopka izvajalce plačilnega prometa, ki vodijo dolžnikove transakcijske račune, obvestiti o začetku stečajnega postopka (ZFPPIPP, 244. in 245. člen).

Stečajni upravitelj naslednji dan po začetku stečaja odpre poseben denarni račun (fiduciarni račun) preko katerega sme sprejemati samo vplačila na podlagi unovčenja stečajne mase in upravljana stečajne mase ter opravljati samo izplačila za stroške postopka osebne stečaja in plačilo terjatev upnikov (ZFPPIPP, 388. člen).

Na dan začetka stečaja se omeji tudi poslovna sposobnost stečajnega dolžnika. Za dolžnika to pomeni, da ne more sklepati pogodb in opravljati drugih pravnih poslov ali dejanj, katerih predmet je razpolaganje z njegovim premoženjem, ki spada v stečajno maso. Brez soglasja sodišča stečajni dolžnik ne more:

- najeti kredita, posojila ali dati poroštva,
- odpreti novega transakcijskega ali drugega denarnega računa,
- se odpovedati dediščini ali drugim premoženjskim pravicam.

Če stečajni dolžnik ne bi spoštoval omenjene omejitve, pravni posel ali drugo pravno dejanje nebi imelo pravnega učinka, razen če nasprotna stranka ni vedela in tudi ni mogla vedeti, da je nad stečajnim dolžnikom začet stečajni postopek (ZFPPIPP, 386. člen).

1.3 Stečaji, ki pomenijo kaznivo dejanje

V slovenski kazenskopravni zakonodaji sta dve kaznivi dejanji, povezani s stečajem dolžnika: kaznivo dejanje lažnega stečaja po 232. členu kazenskega zakonika (KZ) ter povzročitve stečaja z nevestnim gospodarjenjem po 233. členu KZ. Kazenskopravna zakonodaja skuša preprečiti oškodovanje upnikov s povzročitvijo lažnega ali dejanskega stečaja dolžnika in posledično zagotoviti ugodne makroekonomske razmere za razvoj trga kapitala (KZ, 232. in 233. člen).

Lažni stečaj je kaznivo dejanje, ki ga stori »kdor z namenom, da obveznosti ne bi bile poplačane navidezno ali dejansko poslabša svoje premoženjsko stanje drugega dolžnika in s tem povzroči stečaj tako da (KZ, 232. člen):

- Premoženje ali njegov del, ki sodi v stečajno maso, navidezno proda, brezplačno odstopi, odtuji za izredno nizko ceno ali uniči,
- Sklene lažno pogodbo o dolgu ali prizna neresnične terjatve,
- Prikrije, uniči predrugači ali tako vodi poslovne knjige ali listine, da se iz njih ne more ugotoviti dejansko premoženjsko stanje.«

Povzročitev stečaja z nevestnim gospodarjenjem je po 233. členu KZ kaznivo dejanje, ki ga stori »kdor ve, da sam ali kdo drug kot plačnik ni zmožen plačila, pa nesmotrno troši sredstva ali jih odtuji za izredno nizko ceno, se čezmerno zadolžuje, prevzema nesorazmerne obveznosti, sklepa ali obnavlja pogodbe z osebami, za katere ve, da niso zmožne plačila, opušča pravočasno uveljavljane terjatev ali kako drugače očitno krši svoje dolžnosti pri upravljanju s premoženjem ali pri vodenju gospodarske dejavnosti, zaradi česar pride do stečaja in velike premoženjske škode za upnike« (Varanelli, 2005, str. 22).

»Po statističnih podatkih Vrhovnega državnega tožilstva RS, pridobljenih 10. 9. 2013, je bilo na vseh državnih tožilstvih od 1. 1. 2009 vloženi 84 kazenskih ovadb zaradi kaznivega dejanja povzročitve stečaja z goljufijo ali nevestnim gospodarjenjem po 226. členu KZ-1 ali lažnega stečaja po 232. členu KZ« (Jenull, 2014).

1.4 Stečajna masa

»Stečajna masa je premoženje stečajnega dolžnika, ki se v stečajnem postopku unovči za kritje stroškov postopka in plačilo terjatev upnikov.

V stečajno maso spadajo (ZFPPIPP, 224. člen):

1. premoženje stečajnega dolžnika ob začetku tega postopka,
2. vse premoženje, doseženo z:
 - unovčenjem stečajne mase,
 - upravljanjem stečajne mase in
 - izpodbijanjem pravnih dejanj stečajnega dolžnika (dejanja storjena zadnjih 36 mesecev pred začetkom stečaja s katerimi stečajni dolžnik v predhodnem obdobju poskuša »prikriti« premoženje pri poznanih osebah, zlasti sorodnikih) ter
3. premoženje, doseženo z nadaljevanjem poslovanja, če stečajni dolžnik v skladu s tem zakonom nadaljuje poslovanje po začetku stečajnega postopka.«

V postopku osebnega stečaja v stečajno maso spadajo tudi dediščine ter plača in drugi prejemki, ki jih stečajni dolžnik pridobi med stečajem, pri čemer zakon stečajnemu dolžniku zagotavlja socialni minimum (Štravs, 2009, str. 9).

Iz stečajne mase pa so izvzeti nekateri prejemki in predmeti, npr.: obleka, obutev, hrana, kurjava, posoda, bela tehnika, invalidski pripomočki, delovna in plemenska živina, kmetijski stroji (če je dolžnik kmet), socialne pomoči, preživnine, nekatere odškodnine, stipendije, otroški dodatek ipd. (Štravs, 2009, str. 9).

Ločimo splošno in posebno stečajno maso (ZFPPIPP, 255. člen):

- »V splošno stečajno maso spada vse premoženje stečajnega dolžnika razen premoženja, ki spada v posebne stečajne mase.
- Posebna stečajna masa je premoženje, ki je predmet ločitvene pravice, ali denarno dobroimetje, doseženo z unovčenjem tega premoženja.«

1.5 Končanje stečajnega postopka

Stečajni upravitelj mora v roku enega meseca po opravljeni končni razdelitvi predložiti sodišču svoje končno poročilo. V končnem poročilu mora stečajni upravitelj poleg osnovnih podatkov, ki so zapisani v rednem poročilu, vključiti tudi skupni znesek unovčene stečajne mase, končni delež plačila terjatev upnikov, ki se plačajo po določenem vrstnem redu (prednostne, navadne in podrejene terjatve), predlog upravitelja za odmero zadnjega dela nagrade za njegovo delo in izjavo upravitelja, da je izvedel vsa dejanja, ki jih je bilo potrebno opraviti v stečajnem postopku v skladu z zakonom (ZFPPIPP, 375. člen).

Če pa je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, sodišče na predlog upravitelja in na podlagi mnenja upniškega odbora odloči, da se stečajni postopek konča, ne da bi bila opravljena razdelitev upnikom. V primeru, da je stečajna masa neznatne vrednosti, se premoženje uporabi za kritje stroškov stečajnega postopka, za morebitno drugo premoženje pa se smiselno uporablja 374. člen ZFPPIPP-a, ki določa prenos premoženja, ki ga ni mogoče unovčiti. V primeru končanja stečajnega postopka brez razdelitve upnikom, se preizkus terjatev ne opravi (ZFPPIPP, 378. člen).

V primeru, da upnik meni, da je vrednost premoženja stečajnega dolžnika ocenjena prenizko ali so stroški stečajnega postopka ocenjeni previsoko, oz. če je verjetno, da v stečajno maso spada določeno premoženje, ki ni bilo upoštevano ali pa, da je verjetno, da bi bilo z izpodbijanjem dolžnikovih pravnih dejanj mogoče povečati premoženje, ki spada v stečajno maso, lahko vloži ugovor proti sklepu o končanju stečajnega postopka brez razdelitve (ZFPPIPP, 379. člen).

Sodišče se na podlagi končnega poročila upravitelja in mnenja upniškega odbora odloči o odmeri zadnjega dela nagrade upravitelju in izda sklep o končanju stečajnega postopka. S sklepom o končanju stečajnega postopka sodišče določi, da se stečajni postopek konča, s tem pa tudi razreši stečajnega upravitelja. Stečajni dolžnik pa se po uradni dolžnosti izbriše iz registra na podlagi pravnomočnega sklepa o končanju stečajnega postopka (ZFPPIPP, 375.-379. člen).

2 ODPUST OBVEZNOSTI V POSTOPKU OSEBNEGA STEČAJA

Postopek za odpust obveznosti se izvede znotraj postopka osebnega stečaja. Stečajni dolžnik lahko do izdaje sklepa o končanju postopka osebnega stečaja vloži predlog za odpust svojih obveznosti, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja, v delu, v katerem v tem postopku ne bodo plačane. V predlogu dolžnik opiše okoliščine, ki so podlaga za določitev preizkusnega obdobja, zraven pa mora predložiti tudi dokaze. K predlogu za odpust obveznosti, dolžnik predložiti izjavo, da ni ovir za odpust njegovih obveznosti (ZFPPIPP, 398. in 399. člen).

2.1 Namen in cilj odpusta obveznosti

Fizična oseba s končanjem stečajnega postopka ne preneha, zato obstajajo tudi njeni dolgovi, če v postopku upniki niso poplačani. Ti lahko ponovno sprožijo postopke izvršbe, zato je nujno potrebno, da se izpelje še postopek odpusta obveznosti, ki potrošnika razbremeni starih dolgov (Mulec, 2016, str. 79).

V teoriji obstajata aktivna in pasivna prezadolženost. Pri pasivni prezadolženosti gre za posledice zunanjih dogodkov, ki grobo posežejo v sposobnost potrošnika za plačilo dolgov. Gre za prezadolženost, ki ni posledica krivdnega ravnanja potrošnika. Dogodki kot so bolezen, razveza, smrt, stečaj delodajalca, izguba zaposlitve, lahko povzročijo prezadolženost posameznika, ki ni več sposoben plačila svojih obveznosti. Aktivna prezadolženost nastane zaradi krivde posameznika, oz. njegovega lahkomišelnega in nepremišljenega ravnanja. Gre za namensko ali malomarno prevzemanje obveznosti, ki ni sorazmerno premoženjskemu stanju potrošnika. Kaže se z življenjem na veliki nogi brez realne osnove v obstoječem premoženjskem stanju, nakup luksuznih predmetov, prevzemanjem poroštev. Zato obstaja bojazen, da takšni posamezniki želijo le zlorabiti in se izogniti posledicam nepremišljenega zadolževanja (Mulec, 2016, str. 78-79).

»Namen odpusta obveznosti je poštenemu in vestnemu stečajnemu dolžniku omogočiti, da preneha tisti del njegovih obveznosti, ki jih ni zmožen izpolniti iz premoženja, ki ga ima ob začetku postopka osebnega stečaja ali ki ga lahko pridobi med postopkom osebnega stečaja do poteka preizkusnega obdobja« (ZFPPIPP-G, 399. člen).

Cilj odpusta obveznosti je, da se dolžniku omogoči pravica do novega začetka brez starih dolgov in po poteku določenega časa.

V teoriji se je izoblikovalo pet različnih teoretičnih pristopov, ki utemeljujejo pravico do novega začetka (Mulec, 2016, str. 28-29):

1. Stečajni postopek kot sredstvo zbiranja dolžnikovega premoženja z namenom poplačila dolžnikovih upnikov.
2. Pravica do odpusta obveznosti - pravica poštenega dolžnika (z odpustom obveznosti se nagradi le poštenega dolžnika).
3. Pravica do odpusta obveznosti - pravni položaj upnika (osredotočanje na sam dolg oz. upnika, ki ima terjatev do dolžnika. Terjatve, ki jih ni mogoče odpustiti so zlasti terjatve iz naslova preživnin in davkov).
4. Pravica do novega začetka in rehabilitacija (teorija v okviru rehabilitacije obsega še izobraževanje potrošnika, njegovo čustveno razbremenitev in ponovno vključitev dolžnika v sistem tržnega gospodarstva).
5. Stečaj kot sredstvo za doseganje ekonomske učinkovitosti pri razporeditvi tveganj povezanih z neplačili dolžnika.

»Tistega dolžnika, ki svojih obveznosti v preizkusnem obdobju ne izpolnjuje z vso poštenostjo, vestnostjo in trudom pa doleti preklic odpusta dolga oz. se odpust obveznosti zavrne« (Mulec, 2016, str. 81).

2.2 Ovire za odpust obveznosti

Do odpusta obveznosti pa ni upravičen vsak stečajni dolžnik. Zato so v zakonu jasno določene tudi ovire za odpust obveznosti (ZFPPIPP, 399. člen):

1. »če je bil stečajni dolžnik pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje proti premoženju ali gospodarstvu, ki še ni izbrisano,
2. če je stečajni dolžnik v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja dal neresnične, nepravilne ali nepopolne podatke, ki jih davčni organ potrebuje za pobiranje davkov, zaradi česar mu je pristojni davčni organ dodatno ali naknadno odmeril davek v znesku najmanj 4.000 evrov,
3. če so bile stečajnemu dolžniku njegove obveznosti že odpuščene in od pravnomočnosti sklepa o odpustu teh obveznosti še ni preteklo deset let,
4. če je stečajni dolžnik v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja prevzemal obveznosti, ki so nesorazmerne z njegovim premoženjskim položajem, ali če je razpolagal s svojim premoženjem neodplačno ali za nezatno plačilo ali če lahko glede na njegov premoženjski položaj v celoti izpolni svoje obveznosti.«

Če pristojno sodišče na podlagi podatkov iz kazenske evidence in evidence ministrstva za pravosodje ugotovi, da obstajajo ovire za odpust obveznosti, predlog zavrne. V nasprotnem primeru pa izda sklep o začetku postopka odpusta obveznosti. Evidenco sklepov o odpustu obveznosti vodi ministrstvo, pristojno za pravosodje. V izdanem sklepu sodišče določi preizkusno obdobje ob upoštevanju starosti stečajnega dolžnika, njegovih družinskih razmer, njegovega zdravstvenega in drugih osebnih stanj ter razlogov za njegovo insolventnost. Preizkusno obdobje ne sme biti krajše od dveh let in ne daljše od petih let od začetka postopka odpusta obveznosti. Z oklicem o začetku odpusta obveznosti sodišče pozove upnike, naj v šestih mesecih od izdaje po objavi oklica vložijo ugovor proti odpustu obveznosti, če menijo, da obstajajo ovire za odpust obveznosti (ZFPPIPP, 400. člen).

2.3 Naloge dolžnika med preizkusnim obdobjem

Dolžnik mora med preizkusnim obdobjem, poleg rednega obveščanja stečajnega upravitelja o stanju svojega premoženja oz. drugih novosti tudi (ZFPPIPP, 401. člen):

1. »če je zaposlen: mora izpolnjevati svoje obveznosti do delodajalca po pogodbi o zaposlitvi in druge obveznosti iz delovnega razmerja,
2. če ni zaposlen in je sposoben za delo: si mora prizadevati da najde zaposlitev, ne sme odkloniti nobene ponujene redne ali občasne zaposlitve ali drugega dela, razen če ponujene zaposlitve ali dela ni sposoben opravljati, in upravitelju mora mesečno poročati o dejanjih, ki jih je opravil, da bi našel zaposlitev.«

2.4 Naloge stečajnega upravitelja v času preizkusnega obdobja

V času preizkusnega obdobja ima tudi stečajni upravitelj dodatne naloge. Njegova naloga je, da opravlja nadzor nad stečajnim dolžnikom v opravljanju zgoraj navedenih obveznosti. Na podlagi dostopnih podatkov mora preveriti ali obstajajo ovire za odpust obveznosti. Če ugotovi, da stečajni dolžnik ne opravlja svojih obveznosti, ali če obstajajo ovire za odpust, mora stečajni upravitelj vložiti ugovor proti odpustu obveznosti. Poleg stečajnega upravitelja, pa ima vsak upnik pravico da vloži ugovor, če meni da stečajni dolžnik krši oz. ne opravlja dolžnosti ali če meni, da je preizkusno obdobje prekratko (ZFPPIPP, 402. in 403. člen).

2.5 Pravni učinki odpusta obveznosti

Če ugovor proti odpustu obveznosti ni bil vložen, oz. je bil ta zavržen, sodišče po preteku preizkusnega obdobja izda sklep, da se dolžniku odpustijo njegove obveznosti (ZFPPIPP, 407. člen).

»Odpust obveznosti učinkuje za vse terjatve upnikov do dolžnika, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja, ne glede na to, ali je upnik to terjatev prijavil v postopku osebnega stečaja...« (ZFPPIPP, 408. člen).

Odpust obveznosti ne učinkuje za prednostne terjatve in tudi ne za terjatve iz naslova (ZFPPIPP, 408. Člen):

1. »denarne kazni ali odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, izrečenih v kazenskem postopku,
2. v pogojni obsodbi določenega pogoja vrnitve premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, oziroma povrnitve škode, povzročene s kaznivim dejanjem,
3. globe ali odvzema premoženjske koristi, pridobljene s prekrškom, izrečenih v postopku o prekršku in
4. odvzema premoženja nezakonitega izvora.«

Zakon v 409. členu določa, da lahko stečajni dolžnik tudi po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti prostovoljno plača neplačani del terjatve iz prvega odstavka tega člena in nima pravice zahtevati vračila po pravilih o neupravičeni pridobitvi.

Pravnomočni sklep o odpustu obveznosti ni ovira (ZFPPIPP, 410. člen):

1. »za unovčenje premoženja stečajnega dolžnika, ki spada v stečajno maso, in razdelitev upnikom, če ni v drugem odstavku tega člena drugače določeno, in
2. za uveljavitev zahtevkov na podlagi izpodbijanja pravnih dejanj stečajnega dolžnika.«

»Odpust obveznosti je mogoče tudi razveljaviti. Razveljavitev lahko zahteva vsak upnik, za terjatev katerega učinkuje pravnomočni sklep o odpustu obveznosti. Tožbo mora upnik vložiti v roku dveh let po pravnomočnosti sklepa o odpustu obveznosti. Če sodišče razveljavi odpust obveznosti, prenehajo pravni učinki razveljavljenega odpusta obveznosti, upniki pa ponovno pridobijo pravico sodno uveljavljati plačilo celotnega zneska terjatve« (Mulec, 2016, str. 86).

2.6 Novela zakona o odpustu obveznosti

Zakon, ki določa postopek osebnega stečaja v Sloveniji velja že dobrih 7 let. Zakon se je v vseh teh letih tudi spremenil in dopolnil. Do sedaj je bil ZFPPIPP šestkrat noveliran, nazadnje v letu 2013 z novelama ZFPPIPP-E in ZFPPIPP-F. Državni zbor je v februarju 2016 v obravnavo sprejel predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah ZFPPIPP-G, ki ga je pripravila vlada. Ta uvaja dodatne varovalke za omejitev določenih zlorab, ki zmanjšujejo varnost upnikov ter spodkopavajo pravičnost in pravno državo. Ena od novosti glede osebnega stečaja je dodatna širitev nabora ovir za odpust obveznosti, s čimer naj bi

preprečili, da bi dolgove odpisali tudi nepoštenim dolžnikom. Tako ne more biti odpusta obveznosti za tiste dolžnike v osebnem stečajju, ki so bili pravnomočno obsojeni za kaznivo dejanje proti premoženju ali gospodarstvu. Prav tako ne bo mogoče obveznosti odpisati tistim dolžnikom, pri katerih se je o tem odločalo pred manj kot desetimi leti (Spremembe insolvenčnega zakona že na marčni seji DZ, 2016).

Ugotovila sem, da se sodišče zelo hitro odloča o določitvi preizkusne dobe za posameznega dolžnika, vendar pa bo prav ta najnovejša novela ZFPPIPP-G to spremenila. Sodišča bodo dolžna presoditi premoženjski položaj in način življenja dolžnika, šele nato odločala ali naj se mu odpiše obveznosti.

»Vlada je v predlog novele zakona vgradila tudi skrajšanje preizkusnega obdobja. Sodišče bo lahko za dolžnike, ki prejemajo le minimalne osebne prejemke in ne kaže, da bodo v naslednjih dveh letih zmožni pridobivati pomembno višje prejemke, zdaj dveletno preizkusno obdobje skrajšalo na najmanj šest mesecev« (Spremembe insolvenčnega zakona že na marčni seji DZ, 2016).

Ta sprememba bo tako skrajšala nepotrebne dolge sodne postopke v brezupnih primerih in tako posamezniku omogočila hitrejši nov začetek.

3 EMPIRIČNA ANALIZA

V empiričnem delu zaključne naloge bom podrobno predstavila svoje ugotovitve analiziranega vzorca. Opisala bom lastnosti stečajnih dolžnikov, razloge za začetek postopka osebnega stečajnega, lastnosti upnikov, odstotek poplačila terjatev in preizkusno dobo ter povprečno trajanje postopka. Z raziskavo teh podatkov, sem želela ugotoviti, kaj sodišče upošteva pri določitvi dolžine preizkusne dobe. Ali pri tem upošteva lastnosti dolžnikov, kot sta na primer starost dolžnikov, njihov status in razlog začetka postopka, ali pa upoštevajo lastnosti terjatev, ki jih upniki prijavijo v stečajno maso. Zanimalo me je tudi, ali je bil izpolnjen namen osebnega stečaja, ki je čim večje poplačilo upnikov, ali pa so dolžniki želeli le izrabiti osebni stečaj za odpust njihovih dolgov.

Osredotočila sem se predvsem na preizkusno dobo odpusta obveznosti, ki ga sodišče določi posamezniku. S pomočjo portala eInsolv sem podrobno preučila 148 naključno izbranih dolžnikov. Ključ izbora dolžnika, ki sem ga vključila v vzorec je bil sklep o odpustu obveznosti med januarjem leta 2009 in septembrom 2015. Znotraj posameznega meseca sem naključno izbrala po tri primere (sklep o odpustu obveznosti, ki je bil izdan na začetku meseca, na sredini in na koncu meseca).

Tabela 1: Število postopkov osebnega stečaja glede na predlagatelja postopka med letom 2013 in 2016

Predlagatelj	Leto 2013		Leto 2014		Leto 2015		Leto 2016	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Nov predlog - dolžnik	832	95,30	3935	98,23	3997	97,32	639	93,83
Nov predlog - upnik ali druga oseba	39	4,47	70	1,75	107	2,61	41	6,02
Ponovno odločanje o začetku (razveljavitev VS)	2	0,23	1	0,02	3	0,07	1	0,15
Skupaj	873	100,00	4006	100,00	4.107	100,00	681	100,00
Na 10.000 prebivalcev			2.060.868	19,44	2.063.077	19,91		

Vir: Ministrstvo za pravosodje, februar 2016, notranji vir, neobjavljeno.

Iz Tabele 1 je razvidno, da je število novih predlogov za postopek osebnega stečaja med letom 2013 in 2015 zelo narastlo. Predvsem je narastlo število postopkov, v katerih so dolžniki sami predlagali postopek osebnega stečaja. Razlog je verjetno predvsem v tem, da od uveljavitve novele zakona ZFPPIPP-F, dolžniku, ki predlaga osebni stečaj, ni potrebno plačati predujma, za začetek osebnega stečaja. Ta sprememba zakona v letu 2014 je morda nekaterim dolžnikom pomenila lažji dostop do sodišč in njihove obravnave glede insolventnosti.

3.1 Stečajni dolžniki

Med preučevanjem posameznega primera, sem se najprej osredotočila na starost in spol posameznega stečajnega dolžnika. V vzorcu, ki sem ga opazovala je bilo skupaj 148 dolžnikov. Med njimi je bilo 92 moških in 56 žensk.

V Tabeli 2 je prikazana starost dolžnikov.

Tabela 2: Starost opazovanih dolžnikov v analiziranem vzorcu

	ŠT. DOLŽNIKOV	POVP. STAROST	MEDIANA	NAJSTAREJŠI	NAJMLAJŠI
MOŠKI	92	44	43	71	23
ŽENSK	56	44	43	71	28
SKUPAJ	148	44	43		

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

Iz pridobljenih podatkov sem ugotovila, da je bila povprečna starost moških in prav tako žensk, ki so pričeli s postopkom osebnega stečaja 44 let. Prav tako je bila najvišja starost dolžnikov enaka med moškimi in ženskami, to je 71 let. Najmlajši moški, ki je oklical osebni stečaj je bil star 23 let, najmlajša ženska pa je bila ob oklicu osebnega stečaja stara

28 let. V tabeli 3 je prikazana povprečna starost dolžnikov med letom 2009 in letom 2015 v katerih so bili izdani sklepi o odpustu obveznosti.

Tabela 3: Povprečna starost dolžnikov med letom 2009 in 2015

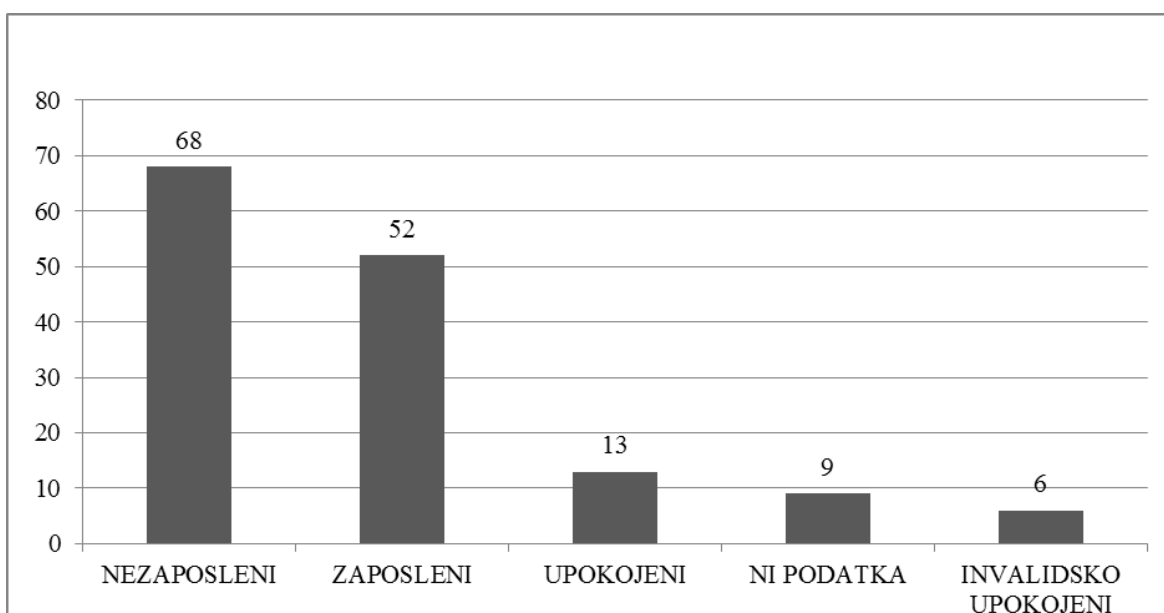
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
POVPREČNA STAROST	36	43	49	43	45	41	44

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun..

Opazovala sem tudi izobrazbo oz. poklice izbranih dolžnikov. V 83% primerov to ni bilo mogoče ugotoviti, saj stečajni upravitelji tega podatka niso napisali v svojih poročilih. Za tiste dolžnike, za katere pa sem pridobila podatek, pa sem ugotovila, da gre to večinoma za osebe z nižjo stopnjo izobrazbe. Tako se med poklici največkrat pojavi poklic trgovca. Pojavijo pa se tudi poklici kot so: rudar, čistilec, gospodinja, monter, šivilja, picopek, voznik, vzdrževalec, ekonomski tehnik, poklicni nogometaš in tudi teolog.

Iz Slike 1 je razvidno število dolžnikov glede na njihov status. Kot je bilo pričakovati je največ nezaposlenih, prijavljenih na Zavodu za zaposlovanje, 52 dolžnikov je zaposlenih večinoma za določen čas, med njimi tudi nekaj takih, ki opravljajo kratkoročna priložnostna dela. Med vsemi opazovanimi stečajnimi dolžniki je bilo 19 upokojenih, od tega 6 invalidsko upokojenih. Za 9 dolžnikov pa statusa nisem ugotovila.

Slika 1: Število dolžnikov glede na status v opazovanem vzorcu



Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

V Tabeli 4 so prikazani statusi dolžnikov glede na leto oklica o odpustu obveznosti.

Tabela 4: Statusi dolžnikov med letom 2009 in 2015 v opazovanem vzorcu (v %)

	2009 (%)	2010 (%)	2011 (%)	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)
Nezaposleni	50,0	22,2	53,8	47,1	44,4	40,7	50,0
Zaposleni	37,5	55,6	30,8	38,2	30,6	44,4	25,0
Upokojeni	0,0	0,0	15,4	8,8	5,6	11,1	12,5
Invalidsko upokojeni	0,0	0,0	0,0	2,9	13,9	0,0	0,0
n.p.	12,5	22,2	0,0	2,9	5,6	3,7	12,5

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun..

Iz Tabele 4 je razvidno, da je bil največji delež dolžnikov, ki so bili brezposelni in upokojeni v letu 2011, medtem ko je bil največji delež dolžnikov, ki so bili zaposleni v letu 2010.

3.2 Razlogi za začetek osebnega stečaja

Razloge za začetke postopkov osebnega stečaja sem ugotovila na podlagi poročil stečajnih upraviteljev. Opazila sem, da je bilo dve tretjini otvoritvenih poročil zelo natančnih in podrobnih, nekatera pa žal zelo skopa, zato za 50 preučevanih primerov nisem mogla ugotoviti razloga začetka stečaja.

Tabela 5: Razlogi za začetek osebnega stečaja med letom 2009 in 2015 (v %)

	ŠTEVILO DOLŽNIKOV	2009 (%)	2010 (%)	2011 (%)	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)
Ni podatka	50	37,5	44,5	30,8	47,2	36,1	14,8	25,0
Opravljanje dejavnosti s.p.	38	50,0	22,2	38,5	17,7	22,2	29,7	0,0
Družbeniki v različnih gospodarskih družbah	13	0,0	11,1	7,7	5,9	8,3	7,4	37,5
Izguba službe	12	0,0	0,0	11,6	8,8	2,8	14,8	12,5
Neustrezno razpolaganje z fin. Sredstvi	11	12,5	22,2	0,0	8,8	11,1	0,0	12,5
Nezmožnost plačevanja osn. življ. potrebščin	10	0,0	0,0	3,8	2,9	11,1	11,1	12,5
Nezmožnost plačevanja najetih kreditov	6	0,0	0,0	3,8	2,9	2,8	11,1	0,0
Bolezen oz. invalidnost	6	0,0	0,0	3,8	2,9	5,6	7,4	0,0
Povzročil prometno nesrečo	2	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	3,7	0,0
Skupaj	148	100	100	100	100	100	100	100

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

Iz Tabele 5 so razvidni razlogi, ki so jih dolžniki navedli kot povod za začetek osebnega stečajnega postopka glede na leto oklica o odpustu obveznosti. Kot najpogostejši razlog začetka osebnega stečaja med letom 2009 in 2014, so dolgovi, ki izhajajo iz časov, ko so stečajni dolžniki opravljali različne samostojne dejavnosti. V letu 2015 je kar 37,5% stečajnih dolžnikov navedlo, da je bil vzrok začetka osebnega stečaja, da sodelovali kot družbeniki v različnih gospodarskih družbah. Izguba službe se je kot razlog začetka osebnega stečaja začela pojavljati šele v letu 2011, največkrat pa so dolžniki navedli ta razlog v letu 2014. Izmed vseh opazovanih dolžnikov, je bilo 11 takih, ki so kot razlog navedli neustrezno razpolaganje z lastnimi finančnimi sredstvi, največ takih dolžnikov pa se pojavi v letu 2010. Nezmožnost plačevanja osnovnih življenjskih potrebščin, je razlog, ki se največkrat pojavi v letu 2015. 6 dolžnikov je navedlo razlog najetja kreditov, katerih niso bili več sposobni plačevati, ta razlog se prav tako začne pojavljati šele v letu 2011. Kot predzadnji najpogostejši razlog pa se pojavlja bolezen oz. invalidnost zaradi katerih 6 dolžnikov ni sposobno opravljati dela, oz. so za delo nesposobni. 2 dolžnika pa sta kot razlog navedla povzročitev prometne nesreče, od tega jo je eden povzročil, ko je bil v vinjenem stanju, drugi pa, ko je bil brez izpita.

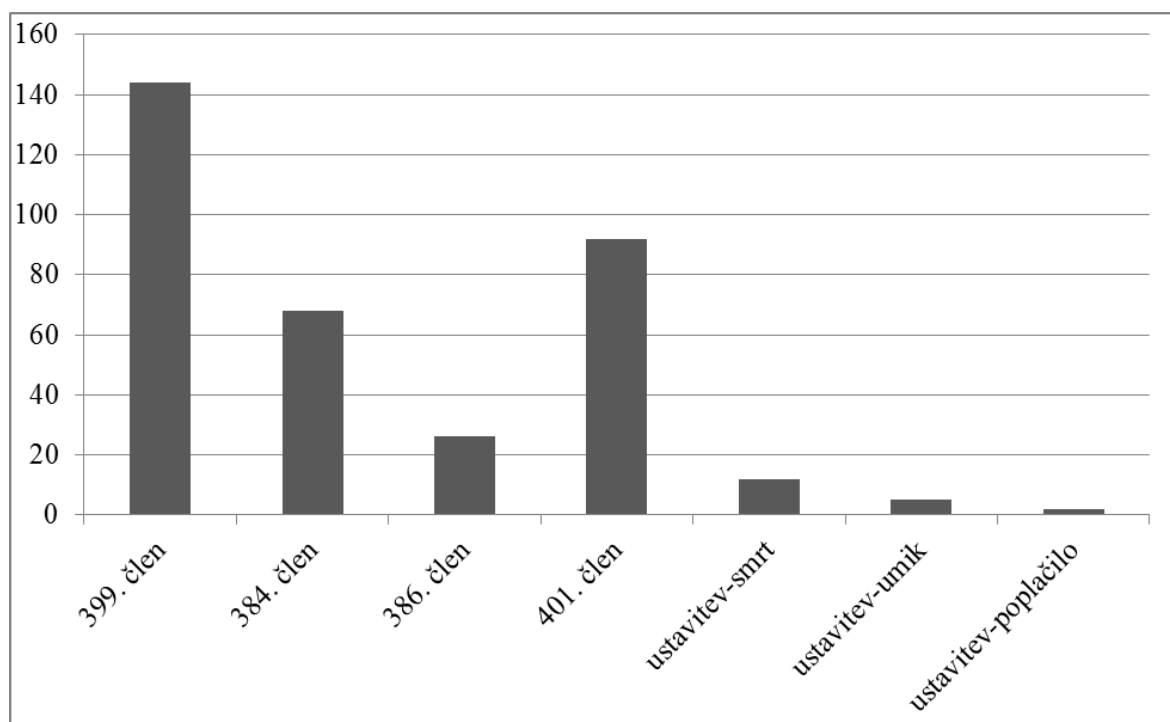
3.3 Razlogi za ustavitev postopka odpusta obveznosti

Če sodišče opazi aktivno prezadolženost stečajnega dolžnika ima to pravico in zakonsko podlago, da dolžnika kaznuje na način izdaje sklepa o ustavitvi postopka odpusta obveznosti in zavrnitvi odpusta obveznosti (406. člen ZFPPIPP) ali pa razlog insolventnosti uporabi kot enega izmed kriterijev pri odločanju preizkusne dobe (400. člen ZFPPIPP).

Glede na to, da sama nisem podrobno preučila sklepe o odpustu dolga, ki jih je sodišče ustavilo, se mi je vseeno zdelo to zelo zanimivo, zato sem te podatke pridobila iz magistrske naloge Nataše Mulec. V vzorec je bilo vzetih 312 sklepov o ustavitvi postopka odpusta obveznosti med 1.1.2011 in 31.12.2015.

V Sliki 2 so prikazani rezultati analize razlogov ustavitve postopkov odpusta obveznosti po vrsti kršitve.

Slika 2: Število sklepov o ustavitvi postopka odpusta obveznosti in zavrnitvi odpusta obveznosti po razlogih za izdajo sklepa o ustavitvi postopka in zavrnitvi odpusta obveznosti med 1. 1. 2011 in 31. 12. 2015



Vir: Mulec, Odpust dolga v osebnem stečaju, 2016, str. 93.

Iz Slike 2 je razvidno, »da je v 144 primerih sodišče zavrnilo odpust obveznosti, ker so bile podane ovire iz 399. člena (obstoj pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje proti premoženju ali gospodarstvu, ki še ni izbrisano; neresnični, nepravilni ali nepopolni podatki, ki jih je stečajni dolžnik v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja dal davčnim organom in mu je bil dodatno ali naknadno odmerjen davek v znesku najmanj 4.000 EUR; dolžnik je že bil deležen odpusta obveznosti in od pravnomočnosti sklepa o odpustu teh obveznosti še ni preteklo deset let; prevzemanje obveznosti stečajnega dolžnika v zadnjih treh letih pred uvedbo postopka osebnega stečaja, ki so nesorazmerne z njegovim premoženjskim položajem, ali razpolaganje s premoženjem na neodplačen način, za neznatno plačilo ali če obstoji možnost poplačila obveznosti glede na premoženjski položaj dolžnika)« (Mulec, 2016, str. 93-94).

V 92 primerih so dolžniki kršili obveznosti iz 401. člena (upravitelju niso poročali o svojih aktivnostih v zvezi z iskanjem zaposlitve, niso pošiljali mesečnih poročil o izvedenih aktivnostih, ki bi povečale možnost za njihovo zaposlitev oz. se niso odzivali na pozive in klice upraviteljev). V 37 primerih je bila kršena obveznost iz naslova 384. člena (dolžniki niso sporočili spremembe naslova bivanja, posledično upravitelj ni mogel opravljati nadzora nad njihovim ravnanjem oz. je bil dolžnik za upravitelja nedosegljiv). Le 2

postopka o odpustu obveznosti pa sta bila ustavljena zaradi poplačila upnikom (Mulec, 2016, str. 94).

Vsebinsko so bili analizirani sklepi o ustavitvi postopka odpusta obveznosti, kjer je sodišče ugotovilo kršitve iz četrte točke 399. člena ZFPPIPP. Gre za obveznosti, ki jih je dolžnik prevzel nesorazmerno njegovemu premoženjskemu položaju, oz. je upnike želel oškodovati na način da je svoje premoženje odsvojil na neodplačen način oz. za nezatno plačilo. Le v tretjini primerov je sodišče obrazložilo ustavitev odpusta obveznosti v katerih je bila ugotovljena kršitev iz 399. člena ZFPPIPP.

Mulec (2016, str. 95) piše, da je v določenih primerih sodišče ugotovilo »povsem načrtno, motivirano in neodgovorno ravnanje«, ki je po določbah ZFPPIPP ovira za odpust obveznosti. To so bile npr.: nakup prestižnega avtomobila v času gospodarske krize ob sočasni obremenitvi nepremičnine s hipoteko v višini 500.000 EUR; prevzemanje poročstva za obveznosti d.o.o. v višini 3 mio EUR, od tega za prestižni avto Porsche v višini 125.000 EUR, pri čemer dolžnik v tem času ni imel premoženja, s katerimi bi obveznosti lahko plačal; najem posojila in nakup osebnega avtomobila Audi A8 v višini 43.900 EUR, v tem času pa je bil dolžnik lastnik le ½, stanovanja, ki je bilo že obremenjeno s hipoteko; neodplačno razpolaganje dolžnice s premoženjem, ko je hčerki podarila trisobno stanovanje, dolžnik je prevzel za 150.000 EUR obveznosti, pri čemer je prejemal le 600 EUR plače,...

Sodišče tako poudarja, da »odpust obveznosti predstavlja pravno dobroto prezadolženemu dolžniku, vendar le pod pogojem, da dolžnik izkaže svojo vrednostno primernost za to dobroto, da se ni zadolževal lahkomišlno in da mu ni mogoče očitati špekulativnega ravnanja« (Mulec, 2016, str. 96).

3.4 Prijavljene terjatve v opazovanem vzorcu

V opazovanem vzorcu sem spremljala število terjatev in vsoto priznanih terjatev ki so jih upniki prijavili v stečajno maso. Iz pridobljenih podatkov sem ugotovila, da je povprečno največ upnikov prijavilo svoje terjatve pri dolžnikih, ki so kot razlog navedli, da so bili družbeniki v propadlih gospodarskih družbah oz., da dolgovi izhajajo iz časov, ko so opravljali samostojno dejavnost. V Tabeli 6 je prikazano povprečno število upnikov glede na razlog začetka stečaja.

Tabela 6: Število upnikov glede na razlog insolventnosti

	Bolezen oz. invalidnost	Družbeniki v različnih gospodarskih Družbah	Nezmožnost plačevanja najetih kreditov	Povzročil prometno nesrečo	Neustrezno razpolaganje z fin. sredstvi	Opravljanje dejavnosti s.p.	Izguba službe	Nezmožnost plačevanja osn. življ. potrebščin	Ni podatka
POVPREČJE	5,83	7,92	4,50	3,50	6,27	6,92	5,83	6,10	6,72
MIN.	3,00	1,00	1,00	2,00	2,00	1,00	2,00	3,00	0,00
MAX.	10,00	22,00	8,00	5,00	17,00	16,00	11,00	10,00	25,00
MEDIANA	5,50	5,50	3,50	3,50	6,00	6,00	4,50	5,50	5,00

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, *Insolv-info*, lasten izračun.

V vzetem vzorcu, sem opazovala tudi višino priznanih terjatev, ki so jih upniki prijavili v stečajno maso. V analiziranem vzorcu je smiselno opazovati vrednosti mediane, saj je le ta vrednost neobčutljiva na skrajne/izstopajoče vrednosti vzorca. Kot je bilo pričakovati, glede na število upnikov in sam razlog, je mediana najvišja pri tistih dolžnikih, ki so kot razlog navedli, da so bili družbeniki v različnih gospodarskih družbah, oz. pri tistih, ki so navedli razlog opravljanja samostojne dejavnosti. Najnižja vrednost mediane pa se pojavi, pri dolžnikih, ki so kot razlog navedli izgubo službe.

V Tabeli 7 so prikazane višine priznanih terjatev glede na razlog začetka osebnega stečaja.

Tabela 7: Višina priznanih terjatev glede na razlog začetka postopka osebnega stečaja (v EUR)

	Bolezen oz. invalidnost (EUR)	Družbeniki v različnih gospodarskih Družbah (EUR)	Nezmožnost plačevanja najetih kreditov (EUR)	Povzročil prometno nesrečo (EUR)	Neustrezno razpolaganje z fin. Sredstvi (EUR)	Opravljanje dejavnosti s.p. (EUR)	Izguba službe (EUR)	Nezmožnost plačevanja osn. življ. Potrebščin (EUR)	Ni podatka (EUR)
POVPREČJE	28.709,61	20.386,32	58.382,79	19.925,56	31.850,43	70.622,60	22.979,64	26.220,67	55.614,60
MIN.	473,80	2.450,94	11.569,98	18.147,93	2.388,87	10,52	4.352,21	2.029,64	0,00
MAX.	90.358,67	177.941,16	179.050,62	21.703,18	63.326,70	410.607,45	15.625,37	68.019,91	627.784,37
MEDIANA	13.569,04	48.154,32	20.240,02	19.925,56	33.499,12	42.628,23	10.127,89	18.305,69	24.615,76

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, *Insolv-info*, lasten izračun.

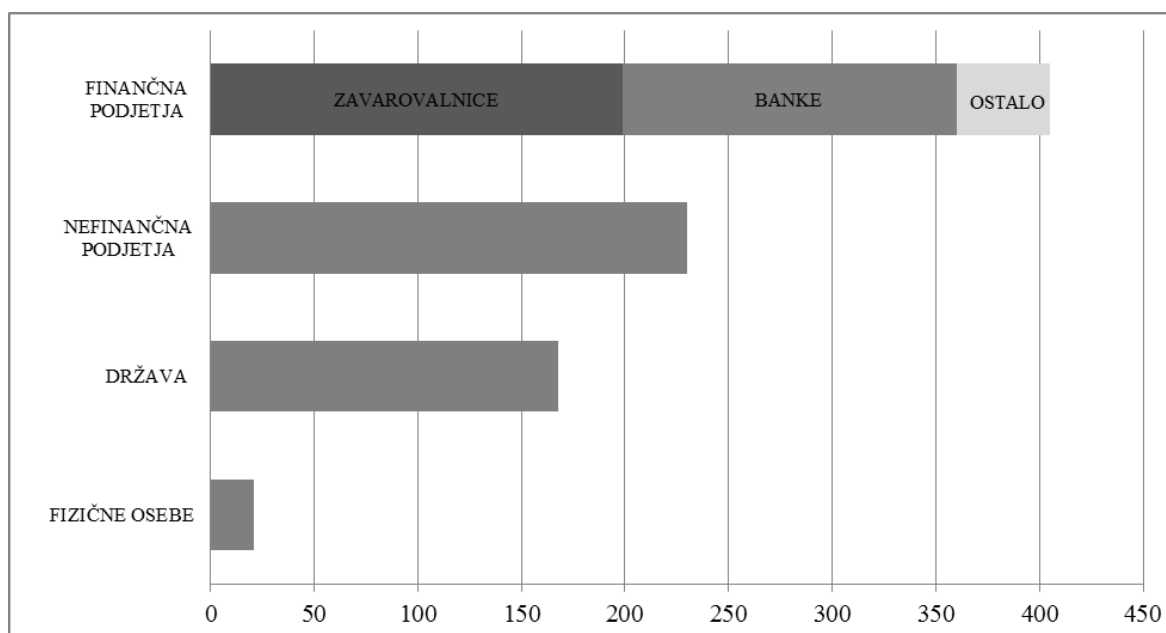
LOČITVENE IN PREDNOSTNE TERJATVE - Izmed vseh opazovanih 148 različnih primerov, so le v 9 primerih upniki prijavili ločitveno pravico na nepremično oz. na del nepremičnine, v 5 primerih pa so upniki prijavili prednostno terjatev. Stečajni upravitelji so tako v 8 primerih razpisali javne dražbe nepremičnin. V 6 primerih so uspešno prodali nepremične oz. del nepremičnin, le v dveh primerih pa javni dražbi nista bili uspešni. V enem primeru pa je bila nepremičnina prodana že v izvršilnem postopku.

VRSTE UPNIKOV - poleg višine dolgov in števila upnikov, ki so prijavili svoje terjatve do stečajnih dolžnikov, sem opazovala tudi katera vrsta upnikov se pojavi največkrat. Upnike sem razdelila na 4 različne skupine:

- Finančna podjetja – sem sem uvrstila podjetja, ki ponujajo finančne storitve, to so Zavarovalnice, Banke in ostala finančna podjetja kot so razne leasing hiše, zastavljalnice,...
- Nefinančna podjetja - mednje sem štela vsa podjetja, ki ne ponujajo finančnih storitev,
- Država – med upnike, ki jih nadzira država, sem vključila razna ministrstva, sodišča, Mestne občine, Zavode (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije,...), Davčni urad Republike Slovenije,...
- Fizične osebe

Iz Slike 3 je razvidno število upnikov glede na opisane skupine, ki so prijavili terjatve do vseh opazovanih dolžnikov.

Slika 3: Število upnikov glede na vrsto skupine, ki so prijavili terjatve v postopek osebnega stečaja



Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

Med opazovanimi upniki, ki so prijavili svoje terjatve, je pričakovano največ takih, ki spadajo v skupino finančnih podjetij. Kot najpogostejši upniki v skupini finančnih podjetij se pojavljajo različne zavarovalnice. Iz tega lahko sklepamo, da je bilo največ nastalih dolgov iz naslova najetih zavarovanih kreditov. Na drugem mestu v tej skupni so Banke, ki so prav tako najverjetneje prijavile dolgove iz naslova kreditov, hipotek ali limitov. Na

tretjem mestu v skupni finančnih podjetij pa se nahajajo ostala podjetja, ki se ukvarjajo z finančnimi storitvami to so najpogosteje Leasing hiše.

Drugi najpogostejši upniki so nefinančna podjetja. Gre predvsem za podjetja, s katerimi se srečujemo vsakodnevno in nam ponujajo storitve za osnovne življenjske potrebe. Med njimi se največkrat pojavljajo podjetja, ki ponujajo telekomunikacijske storitve, komunalne storitve, distributerji električne energije, trgovska podjetja in ostala podjetja s katerimi so stečajni dolžniki sklenili različne pogodbe.

Na tretjem mestu najpogostejših upnikov se pojavljajo državne institucije. Med njimi se največkrat pojavi Davčni urad, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali pa različna sodišča. Pričakovano pa se na zadnjem mestu nahaja skupina upnikov, ki so svoje terjatve do stečajnih dolžnikov prijavili kot fizične osebe.

Zanimiva sta se mi zdela tudi dva stečajna postopka v katerima noben od upnikov ni prijavil terjatve. V teh primerih lahko sklepamo, da ali upniki niso spremljali portalov, kjer so objavljeni novi stečajni postopki ali pa, da so bile terjatve tako majhne, da se jim prijava terjatve ni izplačala. Glede na to, da sta se oba postopka začela pred 1.1.2011, ko so upniki še plačevali sodne takse za prijavo terjatev v postopek osebnega stečaja, je možno tudi, da si upniki niso želeli povzročiti dodatnih stroškov. »Z novelo Zakona o sodnih taksah (ZST-1), ki je začela veljati s 1.1.2011, so bile sodne takse za prijavo terjatev v insolventnih postopkih ukinjene. Plačilo takse pri prijavi terjatev v stečajno maso, od tega datuma dalje tako ni več potrebno« (Stečaj, 2016).

POPPLAČILO UPNIKOM - Med 148 dolžniki, ki sem jih opazovala je 23 dolžnikov delno poplačalo svoje upnike, 3 dolžniki pa so jih poplačali v celoti. V 21 primerih se je stečajna masa razdelila med vse upnike enako, v 5 primerih so bili delno poplačani ločitveni upniki v 1 primeru pa je bila stečajna masa razdeljena med upnike, ki so svoje terjatve prijavili kot prednostne. Odstotek poplačila terjatev je v povprečju znašal 21,93%. Stečajna masa se je oblikovala ali od presežka dohodka (plača oz. pokojnina) ali od prodaje nepremičnin, ki so bile prodane na javni dražbi.

3.5 Določena preizkusna doba v stečajnem postopku

Namen postopka odpusta obveznosti je omogočiti dolžnikom, da se razbremenijo svojih obveznosti, ki jih zaradi svojega premoženjskega stanja ne morejo izpolniti, dolžnik pa mora pri tem ravnati v skladu z zakonom in storiti vse, kar je v njegovi moči, da bi upnike vsaj delno poplačal.

V vzorcu, ki sem ga opazovala so sodišča določala različno preizkusno dobo. Povprečna preizkusna doba za vse opazovane dolžnike ne glede na starost in razlog začetka stečajnega postopka je trajala približno 2 leti in pol.

V Tabeli 8 so prikazani rezultati analize trajanja preizkusnega obdobja, glede na razlog začetka stečajnega postopka, ki so ga navedli dolžniki.

Tabela 8: Trajanje preizkusnega obdobja glede na razlog začetka stečaja (v letih)

	POVPREČJE	MEDIANA	MIN.	MAX.
Povzročil prometno nesrečo	2,5	2,5	2	3,0
Bolezen oz. invalidnost	2,8	3,0	2	4,0
Nezmožnost plačevanja najetih kreditov	3,3	3,5	2	4,0
Nezmožnost plačevanja osn. življ. potrebščin	2,4	2,0	2	3,0
Neustrezno razpolaganje z fin. sredstvi	2,6	3,0	2	3,5
Izguba službe	2,6	2,3	2	4,0
Družbeniki v različnih gospodarskih družbah	2,3	2,0	2	3,0
Opravljanje dejavnosti kot s.p.	2,7	2,3	2	4,0
Ni podatka	2,7	3,0	1	5,0

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

Iz Tabele 8 je razvidno, da je sodišče glede na razlog začetka stečajnega postopka povprečno najdaljšo preizkusno dobo določilo dolžnikom, ki so kor razlog začetka osebnega stečaja navedli nezmožnost plačevanja najetih kreditov. Najkrajšo povprečno preizkusno dobo pa tistim dolžnikom, ki so bili v preteklosti družbeniki v različnih propadlih gospodarskih družbah.

Glede na to, da sodišče pri določanju dolžine preizkusne dobe upošteva tudi starost stečajnega dolžnika, sem želela ugotoviti ali je res, da sodišče določa daljšo preizkusno dobo mlajšim dolžnikom. Stečajne dolžnike sem tako razdelila na 5 starostnih skupin in opazovala dolžino preizkusne dobe, ki jo je določilo sodišče. Iz Tabele 9 so razvidne ugotovitve.

Tabela 9: Trajanje preizkusnega obdobja glede na starost stečajnih dolžnikov (v letih)

STAROST DOLŽNIKOV	ŠT. DOLŽNIKOV	POVPREČJE	MEDIANA	MIN.	MAX.
23-30	17	2,71	3	2	4
31-40	43	2,84	3	2	5
41-50	48	2,79	3	2	4
51-60	30	2,30	2	1	4
61-71	10	2,40	2	2	4
SKUPAJ	148	2,67	3	1	5

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

Iz Tabele 9 je razvidno, da se sodišča odločajo za daljšo preizkusno dobo, če je dolžnik mlajši. Tako so v povprečju najdaljšo preizkusno dobo, to je približno 2 leti in 10 mesecev, določili dolžnikom, ki spadajo v starostno skupino med 31. in 40. letom. Najkrajšo povprečno preizkusno dobo, približno 2 leti in 4 mesece, pa so sodišča določila dolžnikom, ki spadajo v starostno skupino od 51. do 60. leta.

Sodišča se za dolžino preizkusne dobe odloča tudi na podlagi statusa dolžnika. Tako sem opazovala določeno preizkusno dobo glede na statuse stečajnih dolžnikov. Stečajne dolžnike sem razdelila na 5 skupin in sicer: nezaposlene, zaposlene, upokojene, invalidsko upokojene in na tiste za katere žal nisem mogla ugotoviti njihovega statusa. Ugotovljeni rezultati so prikazani v Tabeli 10.

Tabela 10: Trajanje preizkusnega obdobja glede na status stečajnih dolžnikov (v letih)

	ŠT. DOLŽNIKOV	POVPREČJE	MEDIANA	MIN.	MAX.
Nezaposleni	68	2,71	3	2	4
Zaposleni	52	2,77	3	2	5
Upokojeni	13	2,38	2	2	4
Invalidsko upokojeni	6	2,33	2	2	3
Ni podatka	9	2,31	2	1	4
Skupaj	148	2,67	3	1	5

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

Po pričakovanjih, so sodišča povprečno najdaljšo preizkusno dobo (približno 2 leti in 9 mesecev) določila tistim dolžnikom, ki so zaposleni, saj je pričakovati, da se bo oblikovala stečajna masa iz presežka prejetih plač. Povprečno najkrajšo preizkusno dobo (2 leti in 4 mesece), pa so sodišča določila tistim stečajnim dolžnikom, ki so invalidsko upokojeni, saj je pri njih majhna verjetnost, da se bo oblikovala stečajna masa, glede na to, da je njihov prihodek le invalidska pokojnina, za delo pa niso sposobni.

Tabela 11 prikazuje, kako se je povprečna dolžina preizkusnega obdobja spreminjala glede na leto oklica o začetku odpusta obveznosti. (Vsi podatki so v letih).

Tabela 11: Povprečno trajanje preizkusnega obdobja med letom 2009 in 2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Povprečna dolžina preizkusne dobe	4	3	2	3	3	3	3

Vir: Podatki pridobljeni iz Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP, Insolv-info, lasten izračun.

Povprečno najdaljša preizkusna doba je bila v letu 2009 najkrajša pa v letu 2011.

V večini sklepov o odpustu obveznosti sodišče ni navajalo razloga o dolžni preizkusne dobe. Iz pridobljenih podatkov sem tako ugotovila, da sodišče določa daljšo preizkusno obdobje, če je dolžnik mlad in sposoben za delo oziroma zaposlen in če nima preživninskih obveznosti.

3.6 Trajanje in končanje osebnega stečajnega postopka

Med preučevanjem vzorca, ki sem ga analizirala sem ugotovila, da je trajanje osebnega stečajnega postopka odvisno od odločitve sodišča o določeni preizkusni dobi. Tako je v povprečju osebni stečaj od oklica o začetku osebnega stečajnega postopka do pravnomočnega končanja trajal 3 leta in 1 mesec. V vzetem vzorcu je najdlje trajal osebni stečaj, v katerem je sodišče določilo preizkusno dobo 5 let (v tem primeru je stečaj trajal 5 let in 3 mesece) in najmanj osebni stečaj v katerem je sodišče določilo preizkusno dobo eno leto (v tem primeru pa je stečaj trajal leto in 9 mesecev).

V Tabeli 12 so podani rezultati povprečnega trajanja vseh postopkov osebnega stečaja med letom 2014 in 2016.

Tabela 12: Trajanje glavnega postopka osebnega stečaja med letom 2014 in 2016

Postopek osebnega stečaja	Leto 2014				% Sprejeto 14/13	Leto 2015				% Sprejeto 15/14	Leto 2016				% Sprejeto 16/15
	Število končani	Povprečno trajanje				Število končani	Povprečno trajanje				Število končani	Povprečno trajanje			
		Dni	M	Let			Dni	M	Let			Dni	M	Let	
Vseh zadev	909	1.074	35,80	2,94	3,67	1.164	1.061	35,37	2,91	-1,21	210	1.085	36,17	2,97	2,26
Končani brez razdelitve	802	1.029	34,30	2,82	2,59	1.019	1.016	33,87	2,78	-1,26	180	1.043	34,77	2,86	2,66
Končani z razdelitvijo	106	1.432	47,70	3,92	6,24	138	1.425	47,50	3,90	-0,42	29	1.358	45,27	3,72	-4,70
Trajanje do razdelitve		1.267	42,23	3,47	5,50		1.213	40,43	3,32	-4,26		1.118	37,27	3,06	-7,83
Končani brez odpusta		518	17,27	1,42	-25,36		474	15,80	1,30	-8,49		642	21,40	1,76	35,44
Končani z odpustom		1.195	39,83	3,27	5,38		1.277	42,57	3,50	6,86		1.279	42,62	3,50	0,16

Vir: Ministrstvo za pravosodje, februar 2016, notranji vir, neobjavljeno.

Iz Tabele 12 je razvidno, da se stečaji, ki se končajo brez odpusta obveznosti končajo bistveno hitreje kot osebni stečaji, ki se končajo z odpustom obveznosti. Razlog je v tem, da v primeru, če dolžnik predlaga odpust obveznosti, postopek odpusta obveznosti traja znotraj postopka osebnega stečaja. Tako postopek osebnega stečaja ne more biti končan pred pretekom preizkusnega obdobja, ki ga določi sodišče.

Način končanja postopka osebnega stečaja je lahko različen. Tabela 13 prikazuje, kako so se postopki osebnega stečaja končali med letom 2013 in 2016.

Tabela 13: Načini končanja postopka osebnega stečaja med letom 2013 in 2016

Način končanja	Leto 2013			Leto 2014			% Spremembi 14/13	Leto 2015			% Spremembi 15/14	Leto 2016			% Spremembi 16/15
	Število	%	% glavni	Število	%	% glavni		Število	%	% glavni		Število	%	% glavni	
4 - ustavljen - umik	14	1,29		35	2,48		150,00	59	3,31		68,57	6	2,07		22,03
5 - predlog zavrnjen	487	45,01		451	31,92		-7,39	525	29,46		16,41	72	24,83		64,57
6 - predlog zavrnjen	2	0,18		19	1,34		850,00	40	2,24		110,53	3	1,03		-10,00
7 - končan z razdelitvijo	55	5,08	9,50	106	7,50	11,67	92,73	138	7,74	11,92	30,19	29	10,00	13,88	152,17
8 - končan brez razdelitve	524	48,43	90,50	802	56,76	88,33	53,05	1.020	57,24	88,08	27,18	180	62,07	86,12	111,76
Skupaj	1.082	100		1.413	100,00		30,59	1.782	100,00		26,11	290	100,00		
Končani po glavnem postopku (7+8)	579	53,51	100,00	908	64,26	100,00	56,82	1.158	64,98	100,00		209	72,07	100,00	
Delež (%) poplačila		26,00			17,00		-9,00		17,00		0,00		30,00		13,00
Končano odpust obveznosti	450			747			66,00	851			13,92	82			15,63
% odpusta v glavnem	77,72			82,27			4,55	73,49				39,23			

Vir: Ministrstvo za pravosodje, februar 2016, notranji vir, neobjavljeno.

Iz Table 13 je razvidno, da so se postopki osebnih stečajev največkrat končali brez razdelitve. V letu 2015 je bil ta odstotek najvišji in tako se je kar 57,24% vseh končanih osebnih stečajnih postopkov končalo brez razdelitve. Delež poplačil pa je bil najvišji v letu 2013 in sicer 26%, leta 2014 in 2015 pa je bil delež poplačil glede na leto 2013 v postopku osebnega stečaja nižji za 9%.

SKLEP

Osebni stečajni postopek za prezadolženega posameznika predstavlja začetek reševanja brezizhodne finančne situacije. Prednosti postopka osebnega stečaja s strani stečajnega dolžnika so predvsem ublažitev stresa in negotovosti, možnost odpusta vseh obveznosti in tako možnost za nov začetek brez dolgov. Za stečajnega upnika pa prednost predstavlja pravičen delež poplačila terjatev iz premoženja, ki je še ostalo stečajnemu dolžniku. Tako so lahko upniki vsaj delno, če ne celo v celoti poplačani.

Nekateri teoretiki med njimi tudi Varaneli so bili pred uvedbo postopka osebnega stečaja zelo skeptični, saj so bili mnenja, da bo vse preveč nepoštenih dolžnikov, ki bodo izrabljali postopek odpusta obveznosti v namen oškodovanja upnikov. V zadnjem času lahko opazimo veliko povečanje stečajnih postopkov, kar je verjetno posledica »brezplačnih stečajev« in vse lažjega dostopa do sodišč za posameznikove obravnave glede insolventnosti. Zaradi tega se je povečala skrb upnikov, da bodo izigrani in da sodišča te namere ne bodo ugotovila. Glede na opazovani vzorec lahko ugotovimo, da so sodišča občutljiva na razlog insolventnosti in so znala prepoznati vredne dolžnike. Za tiste dolžnike, za katere pa so ugotovili, da so se zadolževali nepremišljeno ali celo z namenom oškodovanja upnika, pa so znala ustrezno kaznovati tako, da jim odpusta dolga niso dopustili.

Ugotovila sem tudi, da sodišča pri dolžini preizkusne dobe upoštevajo starost dolžnikov, saj so mlajšim dolžnikom določili daljšo preizkusno obdobje. Prav tako sodišča upoštevajo zdravstveno stanje, saj so zdravim in za delo sposobnim dolžnikom določili daljše preizkusno obdobje kot dolžnikom, ki za delo niso sposobni, saj od njih ne pričakujejo oblikovanja stečajne mase. Sodišča v obrazložitvi sklepov o določeni dolžini preizkusne dobe upoštevajo tudi status dolžnika. Upokojenim določajo krajšo preizkusno dobo, saj ne pričakujejo oblikovanja stečajne mase, tistim, ki pa so zaposleni, pa določajo najdaljšo preizkusno dobo. To je bilo seveda pričakovano, saj naj bi si dolžniki prizadevali za čim višje poplačilo upnikov. Nisem pa zaznala, da bi družinska razmerja odločala dolžino preizkusne dobe.

Kljub vsem pomanjkljivostim, ki jih še lahko najdemo v Zakonu, ki določa postopek osebnega stečaja, pa je pomembno dejstvo, da se jih zaveda tudi vlada in jih poskuša odpraviti prav z uvedbami novel. Vendar pa se moramo zavedati, da je težko ugoditi upnikom in dolžnikom hkrati in ob enem preprečiti zlorabe.

LITERATURA IN VIRI

1. Berginc, V. (b.l.). Pravno pojasnilo: Namen stečajnega postopka. Najdeno 2. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.pravnitelefon.si/pravna-podrocja/izvrsbe-terjatve-in-stecaji/postopek-stecaja-druzbe-z-omejeno-odgovornostjo-doo>
2. *Javne objave v sodnih postopkih zaradi insolventnosti po ZFPPIPP*. Najdeno 2. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.insolvinfo.si/Default.aspx>
3. Jenull, H. (2014). Stečajno kaznivo dejanje (v zakonu in praksi). *Pravosodni bilten, 1/2014, 157*. Najdeno 1. septembra 2016 na spletnem naslovu http://sodnapraksa.si/?q=stanovanjski%20zakon&database%5BSOVS%5D=SOVS&database%5BIESP%5D=IESP&database%5BSOSC%5D=SOSC&database%5BSOPM%5D=SOPM&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=76&moreLikeThis=1&id=art_44598
4. Kazenski zakonik. *Uradni list RS št. 95/2004-UPB1*.
5. Markovič, A. (2014). Komu služijo »brezplačni stečajni«. *Pravna praksa*, (38), 6-8.
6. Mulec, N. (2016). *Odpust dolga v osebni stečaju z analizo sodne prakse* (magistrska naloga). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta.
7. *Novosti, predvidene v noveli ZFPPIPP-G*. Najdeno 8. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.ulinfotok.si/index.php/e-bilten/101-21-e-bilten-z-dne-30-3-2016/235-novosti-predvidene-v-noveli-zfpipp-g>
8. *Osebni stečaj: odgovori na najbolj pogosto zastavljena vprašanja o osebni stečaju*. Najdeno 2. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://www.informiran.si/portal.aspx?content=osebni-stecaj&showMenu=1&showRight>
9. Pakiž, D. (b.l.). Namen postopka osebnega stečaja. Najdeno 8. maja 2016 na spletnem naslovu http://www.pravnitelefon.si/pravna-podrocja/izvrsbe-terjatve-in-stecaji/osebni-stecaj--namen-postopka-kdaj-pride-v-postev-stecajna-m_2
10. Plavšak, N. (2008). *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP)/razširjena uvodna pojasnila*. Ljubljana: GV Založba.
11. *Spremembe insolvenčnega zakona že na marčni seji DZ*. Najdeno 8. maja 2016 na spletnem naslovu <http://www.iusinfo.si/DnevneVsebine/Novice.aspx?id=164812>
12. *Stečaj in prisilna poravnava: Stečajni postopek*. Najdeno 8. maja 2016 na spletnem naslovu <http://stecaj.info/stecajni-postopek>
13. Štravs, S. (2009). Osebni stečaj - institut, ki ga mora poznati samostojni podjetnik. Najdeno 2. aprila 2016 na spletnem naslovu http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/CVZU/LU_Murska_Sobota/CVZU_11LUMS_Osebni.pdf
14. Varanelli, L. (2005). Dolžnikov gospodarski kriminal, *Pravna praksa*, (21/22), 22.
15. Varanelli, L. (2007). Osebni stečaj – od rovaša do odpusta obveznosti, *Pravna praksa*, (41-42), 6-7.

16. Zadnikar, N. (2010). *Osebni stečaj* (diplomsko delo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
17. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. *Uradni list RS* št. 13/2014.
18. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPIPP-G). *Uradni list RS* št. 27/2016.
19. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnih taksah. *Uradni list RS* št. 63/2013.